

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

15/01/2019

VII.564.5.2019.MM

Pan

Witold Kołodziejski

Przewodniczący Krajowej Rady

Radiofonii i Telewizji

Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9

01-015 Warszawa

Wielce Szanowny Panie Przewodniczący,

na podstawie doniesień medialnych pozyskałem informację o wyemitowaniu w programie TVP "Minęła 20" satyrycznej animacji przedstawiającej postaci Prezesa Fundacji Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy (WOŚP) Pana Jerzego Owsiaaka oraz byłej Prezydent m. st. Warszawy Pani Hanny Gronkiewicz-Waltz. Autorzy animacji sugerują, że środki pieniężne zebrane podczas WOŚP przekazywane są politykom. Na jednym z banknotów widocznych na ekranie umieszczona została gwiazda Dawida. Dlatego poważne wątpliwości w tej sprawie budzi możliwy antysemicki wydźwięk animacji. Niepokojące jest również podnoszenie niepopartego żadnymi dowodami zarzutu defraudowania pieniędzy zebranych podczas jednej z największych w Polsce akcji charytatywnych, w którą zaangażowana jest co roku ogromna liczba ludzi. Opublikowanie wskazanej animacji w mediach publicznych może niestety budować przekaz przyzwolenia na obecność mowy nienawiści w dyskursie publicznym.

Pragnę jednocześnie podkreślić, że w pełni uznaję znaczenie wolności słowa i wypowiedzi, jako jednej z podstawowych wolności w społeczeństwie obywatelskim

i demokratycznym państwie prawnym. W treści art. 54 Konstytucji RP mieści się prawo do wypowiedzi o charakterze satyrycznym i karykaturalnym, które ze swej natury charakteryzują się przesadą i ironią. Oczywiście jest również prawo do formułowania krytycznych ocen działalności osób publicznych i wyrażanie ich także za pomocą ostrych środków.

W orzecznictwie sądów przyjmuje się, że wprawdzie satyryczna forma wypowiedzi pozwala na użycie bardziej dosadnych środków wyrazów, jednak nie może być wykorzystywana do krytyki w sposób, który narusza dobra osobiste krytykowanego (zob. wyrok SN z dnia 5 listopada 2008 r., sygn. akt I CSK 164/08). W ocenie Sądu Najwyższego satyryczny charakter utworu stanowi istotną, ale niewystarczającą przesłankę wyłączenia bezprawności działania autora, ponieważ w utworach o takim charakterze możliwy jest także tzw. "eksces satyry", a więc przekroczenie jej dopuszczalnych granic (wyrok SN z dnia 20 czerwca 2001 r., sygn. akt I CKN 1135/98). Nawet opublikowanie materiału bezspornie ujętego w formie utworu satyrycznego podlega ochronie prawnej wynikającej z art. 41 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. *Prawo prasowe* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1914), tylko wówczas, gdy służy osiągnięciu celów wskazanych w tym przepisie, tj. prawa obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej, a krytyka jest rzeczowa i rzetelna (zob. wyrok SN z dnia 19 maja 2011 r., sygn. akt I CSK 497/10).

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. *o radiofonii i telewizji* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1414 ze zm.; dalej jako: u.r.t.) audycje lub inne przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, z polską racją stanu oraz postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym, w szczególności nie mogą zawierać treści **nawołujących do nienawiści lub dyskryminujących ze względu na rasę, niepełnosprawność, płeć, wyznanie lub narodowość**. Szczególne obowiązki spoczywają tu na mediach publicznych, których programy zgodnie z art. 21 ust. pkt 5a u.r.t. powinny sprzyjać integracji społecznej, w tym przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Mając na uwadze powyższe, działając w oparciu o art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. *o Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się do Pana Przewodniczącego z uprzejmą prośbą o zbadanie niniejszej sprawy, w ramach

konstytucyjnych i ustawowych kompetencji Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji i podjęcie odpowiednich działań przewidzianych w przepisach prawa.

Będę wdzięczny za przekazanie informacji o podjętych w tej sprawie działaniach.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Do wiadomości:

Jacek Kurski

Prezes Zarządu Telewizji Polskiej S.A.

ul. Jana Pawła Woronicza 17

00-999 Warszawa